

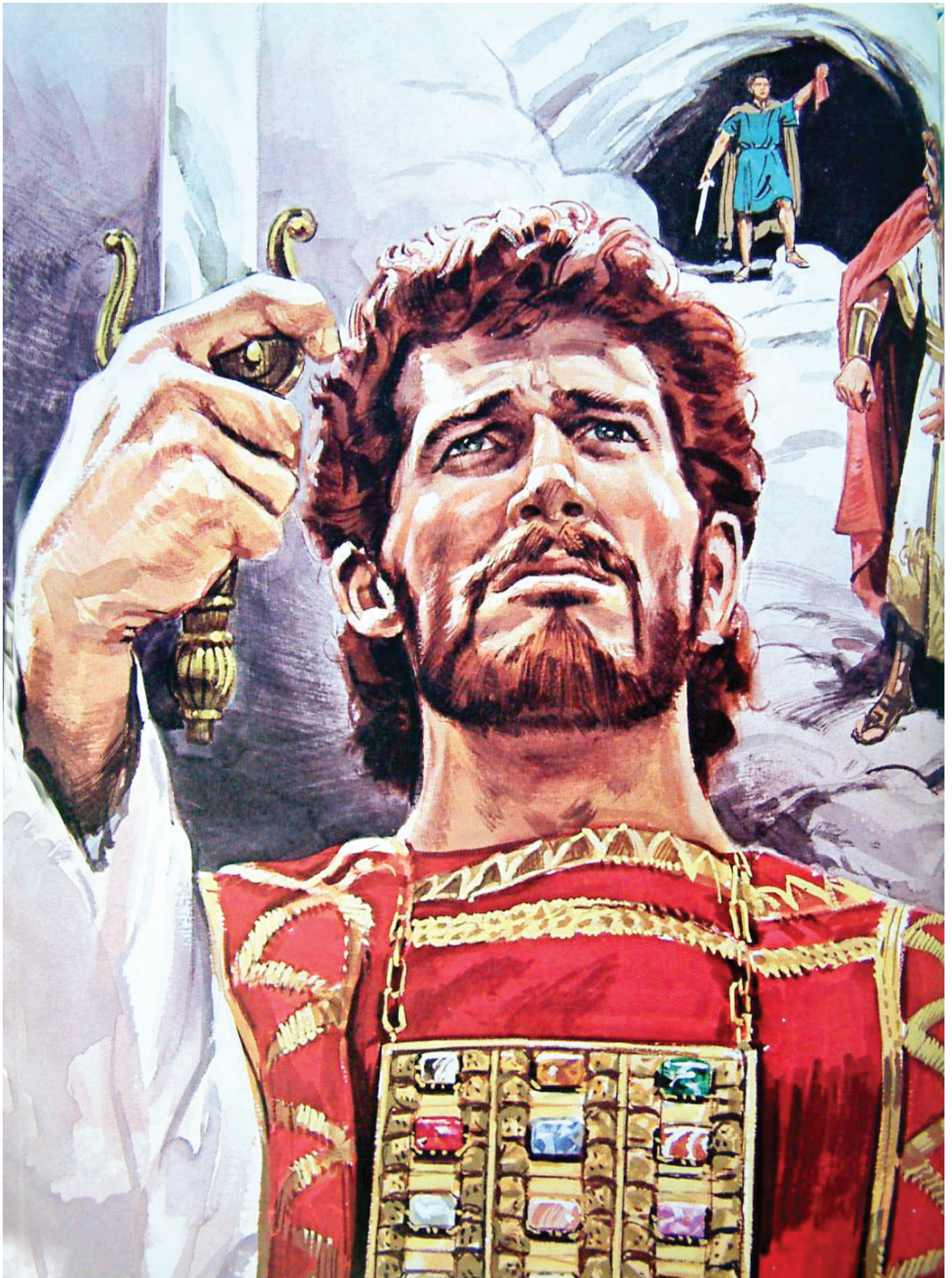

20 บุคคลในพระคัมภีร์

บุคคลในประวัติศาสตร์ความรอด

บทเรียน CCP โดย ศูนย์คริสตศาสนธรรมสังฆมณฑลราชบุรี

ชาอูด

ชาฮูล (1 ชาฮูล 9:1-2; 10:1-27, 13:5-15; 14:47-48; 15-16; 18:6-16; 19:9-10)

ชายผู้หนึ่งจากเผ่าเบนยามินชื่อคิช เป็นคนร่ำรวย เขามีบุตรชายคนหนึ่งชื่อชาฮูล เขาเป็นชายหนุ่มหน้าตาดี มีรูปร่างงามสง่ากว่าชาวอิสราเอลทั้งหลาย สูงกว่าคนอื่นราวหนึ่งศอก พระเจ้าทรงเผยแสดงแก่

ชาฮูลให้รู้ว่ากษัตริย์ชาฮูลจะเป็นกษัตริย์ปกครองอิสราเอล ชาฮูลก็เทน้ำมันชโลมศีรษะของกษัตริย์ชาฮูล จูบเขาและกล่าวว่า “องค์พระผู้เป็นเจ้าได้ทรงเจิมตั้งท่าน ให้เป็นผู้นำอิสราเอลประชากรของพระองค์ แล้วชาฮูลก็ทำนายถึงเหตุการณ์ล่วงหน้าที่จะกษัตริย์ชาฮูลจะพบเจอ ก่อนจากกัน ชาฮูลได้พูดว่า พระจิตของพระเจ้าจะเสด็จมาเหนือท่าน ท่านจะเปลี่ยนไปเป็นคนละคน เมื่อเครื่องหมายเหล่านี้เกิดขึ้นแก่ท่าน จงทำทุกอย่างที่ท่านอยากทำ เพราะพระเจ้าสถิตกับท่าน” ขณะที่กษัตริย์ชาฮูลหันหลังไปจากชาฮูล พระเจ้าทรงเปลี่ยนแปลงจิตใจของกษัตริย์ชาฮูล และหมายสำคัญทั้งปวงก็เป็นจริงในวันนั้น

ต่อมา ชาฮูลเรียกประชากรมาชุมนุมกันเฉพาะพระพักตร์พระเจ้าที่เมืองมิสปาห์ เขาบอกชาวอิสราเอลว่า “พระเจ้าแห่งอิสราเอลตรัสดังนี้ ‘เรานำอิสราเอลออกจากอียิปต์ และช่วยท่านทั้งหลายให้พ้นจากมือของชาวอียิปต์ และจากมือของบรรดาอาณาจักรซึ่งข่มเหงท่าน’ แต่วันนี้ ท่านทั้งหลายปฏิเสธพระเจ้าของท่าน พระองค์ทรงช่วยท่านให้รอดพ้นจากภัยอันตรายและความทุกข์ยากของท่าน แต่ท่านกลับพูดว่า ‘จงแต่งตั้งกษัตริย์ขึ้นปกครองพวกเรา’ บัดนี้ ท่านทั้งหลายจงมาอยู่เฉพาะพระพักตร์พระเจ้า ตามเผ่าและตระกูลของท่าน”

ชาฮูลเรียกชาวอิสราเอลทุกเผ่าให้เข้ามาที่ละเผ่าเพื่อจับสลาก สลากตกแก่เผ่าเบนยามิน เขาให้ชนเผ่าเบนยามินเข้ามาที่ละตระกูล สลากตกแก่ตระกูลของมาตรี เขาให้ชายในตระกูลมาตรีออกมาทีละคน สลากตกแก่ชาฮูลบุตรของคิช ทุกคนพยายามหาชาฮูลแต่ไม่พบ เขาจึงทูลถามพระเจ้าอีกว่า “กษัตริย์ชาฮูลมาที่นี่หรือเปล่า” พระเจ้าตรัสตอบว่า “นั่นใจ เขาซ่อนตัวอยู่หลังกองสัมภาระ” มีคนวิ่งไปพาเขาออกมาในหมู่ประชากร เขาสูงกว่าทุกคนราวหนึ่งศอก ชาฮูลบอกประชากรทั้งหลายว่า “ท่านทั้งหลายเห็นผู้ที่พระเจ้าทรงเลือกแล้ว ไม่มีใครในหมู่ประชากรเหมือนเขา” ประชากรทุกคนโห่ร้องว่า “ขอกษัตริย์ทรงพระเจริญ” ชาฮูลอธิบายให้ประชากรทุกคนรู้ถึงสิทธิและหน้าที่ของกษัตริย์ เขียนไว้ในหนังสือ วางไว้เฉพาะพระพักตร์พระเจ้าแล้วจึงให้ประชากรทั้งหลายกลับไปบ้านของตน

กษัตริย์ซาอูลก็กลับไปบ้านที่เมืองกิเบอาห์ และทหารบางคนที่พระเจ้าทรงดลใจ ก็ไปกับเขาด้วย แต่มีอันธพาลบางคนพูดว่า “ชายคนนี้จะช่วยพวกเราให้รอดพ้นได้อย่างไร” คนเหล่านี้ดูหมิ่นกษัตริย์ซาอูล ไม่ยอมให้ของกำนัล แต่กษัตริย์ซาอูลนิ่งเฉย หลังจากที่กษัตริย์ซาอูลและชาวอิสราเอลรบชนะชาวอัมโมน ประชากรกล่าวแก่ซามูเอลว่า “มีใครบ้างที่พูดว่า ‘กษัตริย์ซาอูลไม่ควรเป็นกษัตริย์ปกครองพวกเรา จงจับตัวเขาส่งมาให้เราเถิด เราจะฆ่าเขา’” แต่กษัตริย์ซาอูลคัดค้านว่า “อย่าประหารชีวิตผู้ใดในวันนี้เลย เพราะวันนี้พระเจ้าทรงช่วยชาวอิสราเอลให้รอดพ้น” ซามูเอลสั่งประชากรว่า “เราทุกคนจงไปที่เมืองกิลกาลเถิด จะได้ทำพิธีประกาศแต่งตั้งซาอูลเป็นกษัตริย์ที่นั่นอีกครั้งหนึ่ง” ประชากรพากันไปที่เมืองกิลกาล และที่นั่นเขาประกาศแต่งตั้งซาอูลเป็นกษัตริย์อีกครั้งหนึ่งเฉพาะพระพักตร์พระเจ้า แล้วถวายคานติบูชาเฉพาะพระพักตร์พระเจ้า ที่นั่นกษัตริย์ซาอูลและชาวอิสราเอลทั้งหลายต่างมีความยินดีอย่างยิ่ง

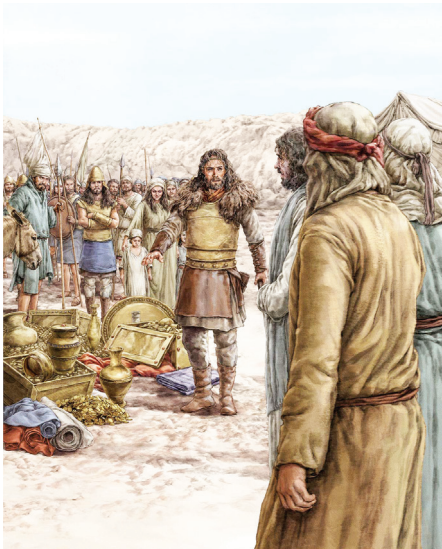
กษัตริย์ซาอูลทรงพระชนมายุสามสิบพรรษาเมื่อขึ้นครองราชย์ และทรงเป็นกษัตริย์ปกครองอยู่ยี่สิบปี ในเวลานั้นชาวฟิลิสเตียเกลียดชังชาวอิสราเอลมาก จึงรวมตัวกันมาสู้กับอิสราเอล ชาวอิสราเอลเห็นว่าตนตกอยู่ในอันตรายเพราะข้าศึกคุกคาม เขาจึงหลบหนีไปซ่อนตัวอยู่ในถ้ำ ในป่า ตามชอกหิน ตามคู และในบ่อ ชาวอิสราเอลบางคนข้ามแม่น้ำจอร์แดนเข้าไปในแผ่นดินกาตและกิเลอาด กษัตริย์ซาอูลรออวยเจ็ดวันตามที่ซามูเอลกำหนดไว้ แต่ซามูเอลยังมาไม่ถึงเมืองกิลกาล ประชากรก็เริ่มละทิ้งกษัตริย์ซาอูล กษัตริย์ซาอูลจึงรับสั่งให้นำสัตว์มาถวายเป็นเครื่องเผาบูชาและคานติบูชา แล้วทรงถวายเครื่องเผาบูชา

เมื่อพระองค์ถวายเสร็จ ซามูเอลก็มาถึง กษัตริย์ซาอูลออกไปต้อนรับซามูเอล ซามูเอลทูลถามว่า “พระองค์ทรงทำอะไรลงไป” กษัตริย์ซาอูลตรัสตอบว่า “ข้าพเจ้าเห็นว่าไพร่พลกำลังละทิ้งข้าพเจ้าไป ท่านไม่มาตามเวลาที่กำหนดไว้ และชาวฟิลิสเตียก็มารวมพลอยู่ที่มิคมาซ ข้าพเจ้าคิดว่าเวลานี้ ชาวฟิลิสเตียจะมาโจมตีข้าพเจ้าที่เมืองกิลกาล และข้าพเจ้ายังไม่ได้วอนขอให้พระเจ้าทรงโปรดปราน ข้าพเจ้าจึงรู้สึกว่าเป็นต้องถวายเครื่องเผาบูชาด้วยตนเอง” ซามูเอลตำหนิกษัตริย์

ซาอูลว่า “พระองค์ทรงเขลามากที่ทรงทำเช่นนั้น พระองค์ไม่ทรงปฏิบัติตามพระบัญชา ที่พระเจ้าของพระองค์ทรงให้ไว้ ถ้าพระองค์ทรงปฏิบัติตาม พระเจ้าก็คงจะทรงบันดาลให้ทรงครองราชย์เหนืออิสราเอลอย่างมั่นคงตลอดไป แต่บัดนี้ พระองค์จะทรงครองราชย์ไม่นาน พระเจ้าทรงพบคนที่พอพระทัยแล้ว และทรงแต่งตั้งเขาขึ้นเป็นผู้นำประชากร เพราะพระองค์ไม่ทรงเชื่อฟังพระบัญชาของพระเจ้า แล้วซามูเอลก็ออกจากเมืองกิลกาลไปตามทางของตน

เมื่อกษัตริย์ซาอูลขึ้นครองราชย์เหนืออิสราเอล พระองค์ทรงทำสงครามกับบรรดาศัตรูทั้งหลายโดยรอบ คือชาวโมอับ ชาวอัมโมน ชาวเอโดม กษัตริย์แห่งโคบห์และชาวฟิลิสเตีย กษัตริย์ซาอูลเสด็จไปทำสงครามที่ใด ก็ทรงได้ชัยชนะทุกแห่ง พระองค์ทรงสู้รบอย่างกล้าหาญ ทรงปราบชาวอามาเลข และช่วยชาวอิสราเอลให้รอดพ้นจากมือของผู้ที่เคยปล้นเขา

เมื่อเวลาผ่านไป พระเจ้าไม่ทรงโปรดปรานกษัตริย์ซาอูล เพราะทรง
บัญชาให้ซาอูล ไปทำลายล้างศัตรูของชนชาติอิสราเอล แต่ซาอูล
กลับมีความโลภหวังเอาสมบัติของชนชาติศัตรู แทนที่จะฟังคำสั่ง
ของพระเจ้า พระเจ้าจึงทอดทิ้งซาอูล และสั่งให้ประกาศกซามูเอล
ออกตามหาคนจะมาเป็นกษัตริย์ของอิสราเอลคนใหม่

ช่วงปีสุดท้ายของซาอูลเป็นเรื่องน่าเศร้าอย่างยิ่งสำหรับชีวิตกษัตริย์
เมื่อเขาต้องทนกับช่วงภาวะอารมณ์แปรปรวนสองชั่วอย่างหนัก
อย่างไรก็ตาม ชายหนุ่มผู้ที่ได้รับการพาเข้ามาในราชสำนักกษัตริย์

ซึ่งชื่อว่า “ดาวิด” ได้กลายมาเป็นผู้ซึ่งมีอิทธิพล ในการปลอบประโลมกษัตริย์ที่มีปัญหาผ่านทางการเล่น
ดนตรี ซึ่งช่วยฟื้นฟูสุขภาพจิตของกษัตริย์ชั่วคราว แต่ทั้งหมดนี้เปลี่ยนไปเมื่อดาวิดกลายมาเป็นผู้นำทาง
ทหารที่ดีตามลัทธิของเขา กษัตริย์ซาอูลทรงมอบภารกิจใดให้ดาวิดทำ เขาก็ทำสำเร็จทุกประการ จนผู้คน
ในเมืองต่างชื่นชมและโห่ร้องว่า “ซาอูลฆ่าศัตรูเป็นพัน ดาวิดฆ่าศัตรูเป็นหมื่น” ทำให้กษัตริย์ซาอูลไม่พอ
พระทัย ตั้งแต่นั้นกษัตริย์ซาอูลทรงอิจฉาดาวิดเรื่อยมา

วันรุ่งขึ้น พระเจ้าทรงยอมให้จิตชั่วร้ายเข้าสิงกษัตริย์ซาอูล พระองค์ทรงมีอาการคุ้มคลั่งอยู่ในบ้าน
ดาวิดดีดพิณถวายอย่างที่เคยทำทุกวัน กษัตริย์ซาอูลทรงถือหอก พระองค์ทรงพุ่งหอกเข้าใส่ดาวิดพลาง
คิดว่า ‘เราจะปักเขาให้ติดกับกำแพง แต่ดาวิดหลบได้ถึงสองครั้ง’

กษัตริย์ซาอูลทรงกลัวดาวิดเพราะพระเจ้าสถิตกับเขา แต่ทรงละทิ้งซาอูลไปแล้ว กษัตริย์ซาอูล
จึงทรงให้เขาออกไปพ้นพระพักตร์ ทรงแต่งตั้งเขาเป็นผู้บังคับบัญชากองพัน ดาวิดนำทหารได้บังคับบัญชา
ออกศึกได้ชัยชนะทุกครั้ง เพราะพระเจ้าสถิตกับเขา

บทเรียนที่ 13

ซาอูล

ปฐมกษัตริย์ชาติอิสราเอล

จุดประสงค์

เพื่อให้ผู้เรียน

1. รู้จักประวัติของซาอูล กษัตริย์องค์แรกของชาติอิสราเอล
2. ตระหนักว่าพระเจ้าเป็นผู้ประทานอำนาจและมอบหน้าที่ให้แก่เรา
3. ดำเนินชีวิตตามบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างดี

กิจกรรม

“คำสั่งของพระราชา”

อุปกรณ์

1. สลากรายชื่อของผู้เรียนทุกคน
2. มงกุฎ/คทา/ดาบ/เสื้อคลุม/สัญลักษณ์ของพระราชา (เลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง)

ดำเนินการ

1. ผู้สอนจับรายชื่อผู้เรียน 1 ชื่อ และมอบมงกุฎให้เป็น “พระราชา” (สามารถใช้อุปกรณ์อื่นที่หาได้จากสิ่งที่เหมาะสม)

2. ผู้เรียนที่สวมมงกุฎเป็น “พระราชา” ออกคำสั่งให้ทุกคนในชั้นทำอะไรก็ได้ 1 อย่าง เช่น เดิน กระโดด ร้องเพลง ประหม่อ หัวเราะ หมอบ นอน วิ่ง วิดพื้น ฯลฯ
3. ทุกคนต้องทำตามคำสั่งของพระราชา (ผู้สอนระวังเรื่องความปลอดภัยและทำทางที่ไม่เหมาะสม)
4. ผู้สอนจับสลากชื่อผู้เรียนอีกสัก 3-5 คน เพื่อให้ผู้เรียนผลัดกันสวมมงกุฎเป็นพระราชาและออกคำสั่ง
5. ผู้สอนคอยสังเกตผู้เรียนในระหว่างทำกิจกรรม

วิเคราะห์ ผู้สอนสนทนากับผู้เรียน

1. ผู้ที่ถูกเลือกให้เป็นพระราชามีความรู้สึกอย่างไร (สนุก, ตื่นเต้น, สะใจ, กังวล, ฯลฯ)
2. ผู้ที่ต้องทำตามคำสั่งมีความรู้สึกอย่างไร (สนุก, ตื่นเต้น, ไม่อยากทำตาม, ฯลฯ)
3. คำสั่งใดบ้างที่ผู้เรียนไม่อยากปฏิบัติตาม เพราะอะไร (ให้ผู้เรียนแบ่งปัน)

สรุป

ผู้ได้รับเลือกให้ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าหรือผู้นำ มีสิทธิ์และอำนาจในการควบคุม สั่งการ นำผู้อื่นให้ปฏิบัติ แต่ต้องไม่ใช้อำนาจเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว บังคับ ขู่ขู่หรือเพื่อกลั่นแกล้ง รังแก เอาเปรียบผู้อื่น แต่ควรใช้อำนาจที่มีในทางที่ถูกต้องเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขของสังคมส่วนรวม

คำสอน

1. ผู้เรียนคงได้รู้ข่าวสารเกี่ยวกับการใช้อำนาจหน้าที่ของบุคคล ที่มีตำแหน่งเป็นผู้นำทางสังคมหรือการเมืองในระดับต่าง ๆ ซึ่งพบว่าบางคนก็ใช้ตำแหน่งที่ได้รับการแต่งตั้งมานั้นในทางมิชอบ เช่น ช่มชู้ ทำร้าย แสวงหาผลประโยชน์ คอร์รัปชัน เอาไรต์เอาเปรียบผู้อื่น จนนำมาซึ่งการถูกร้องเรียนจนเป็นคดีความ และถูกปลดออกจากตำแหน่ง บางคนก็ถูกลงโทษถึงจำคุก ซึ่งเป็นผลจากการใช้ตำแหน่งหน้าที่ในทางที่ไม่ถูกต้อง แต่มีบุคคลอีกไม่น้อยที่เลือกใช้ตำแหน่งอำนาจที่มี เพื่อช่วยเหลือผู้ที่ถูกรังแกให้พ้นจากความทุกข์ ความยากลำบากในชีวิต จนเป็นที่น่าชื่นชมย่องย่องสรรเสริญ

2. ในพระคัมภีร์พันธสัญญาเดิม พระเจ้าทรงเลือกสรรบางคนให้ทำหน้าที่ผู้นำ ดังเช่น “**ซาอูล**” ซึ่งเป็นกษัตริย์องค์แรกของชนชาติอิสราเอล เขาเป็นชายหนุ่มหน้าตาดี มีรูปร่างงามสง่ากว่าชาวอิสราเอลทั้งหลาย สูงกว่าคนอื่นราวหนึ่งศอก เขาได้รับเลือกสรรและได้รับการเจิมให้เป็นกษัตริย์โดยซามูเอล แต่มีบางคนไม่ยอมรับเขาพูดว่า “**ชายคนนี้จะช่วยพวกเราให้รอดพ้นได้อย่างไร**” คนเหล่านี้ดูหมิ่นกษัตริย์ซาอูล ไม่ยอมให้ของกำนัล แต่กษัตริย์ซาอูลก็นิ่งเฉย

หลังจากที่กษัตริย์ซาอูลและชาวอิสราเอลรบชนะชาวอัมโมน ประชากรกล่าวแก่ซามูเอลว่า “**มีใครบ้างที่พูดว่า ‘กษัตริย์ซาอูลไม่ควรเป็นกษัตริย์ปกครองพวกเรา จงจับตัวเขาส่งมาให้เราเถิด เราจะฆ่าเขา’**” แต่กษัตริย์ซาอูลคัดค้านว่า “**อย่าประหารชีวิตผู้ใดในวันนี้เลย เพราะวันนี้พระเจ้าทรงช่วยชาวอิสราเอลให้รอดพ้น**”

กษัตริย์ซาอูลเลือกที่จะไม่ใช้อำนาจที่มีนั้น ลงโทษบุคคลที่กล่าวดูหมิ่นและไม่ยอมรับพระองค์ แต่ทรงใช้ความสามารถพิสูจน์ว่าพระองค์ทรงเป็นผู้นำที่สามารถดูแลปกป้องพวกเขาได้ จนเป็นที่ยอมรับ แต่ภายหลังเขากลับหยิ่งทะนงในอำนาจ ไม่เชื่อฟังพระเจ้า ผู้ที่มอบอำนาจแก่เขา จึงทำให้เขาเป็นกษัตริย์ปกครองอิสราเอลได้ไม่นานก็ต้องจบชีวิตลง

3. คำสอนพระศาสนจักรคาทอลิกสอนเราว่า ผู้มีอำนาจปกครองต้องใช้อำนาจนั้นเพื่อรับใช้สังคม “**ในหมู่ท่านทั้งหลายผู้ที่ปรารถนาจะเป็นใหญ่ จะต้องทำตนเป็นผู้รับใช้**” (มธ. 20:26) ...และการใช้อำนาจปกครอง มีจุดหมายเพื่อแสดงให้เห็นลำดับความสำคัญที่ถูกต้องของคุณค่าต่าง ๆ ช่วยให้ทุกคนใช้เสรีภาพ ปฏิบัติความรับผิดชอบของตนได้ดียิ่งขึ้น (เทียบ คำสอนพระศาสนจักรคาทอลิก ข้อ 2235-2236)

4. ดังนั้น หากเราได้รับโอกาสให้ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าหรือเป็นผู้นำ เช่น การเป็นประธานนักเรียน หัวหน้าชั้น หัวหน้ากลุ่ม จงเป็นผู้นำที่เสียสละ อุทิศตน สุภาพ ถ่อมตนรับใช้ช่วยเหลือผู้อื่น มีความซื่อสัตย์ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างและนำสมาชิกหรือบุคคลที่อยู่ภายใต้การดูแลให้ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องและดีงาม และไม่ลิ้มว่าตำแหน่งหน้าที่ที่ได้รับนั้น มาจากความไว้วางใจที่ได้รับเลือกหรือแต่งตั้งให้ทำหน้าที่เป็นผู้นำ วันหนึ่งก็ต้องสิ้นสุดลง จึงไม่ควรหยิ่งทะนงในความสามารถของตน จนทำให้เกิดการใช้อำนาจในทางที่ผิด

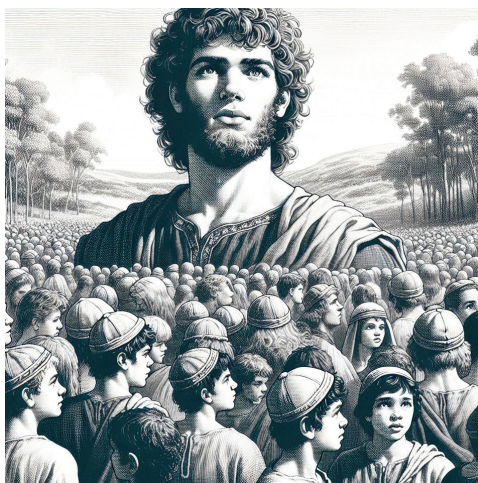
1. พระเจ้าทรงเลือกสรร “ซาอูล” ให้เป็นกษัตริย์พระองค์แรกของชนชาติอิสราเอล เขาได้รับการเจิมให้เป็นกษัตริย์โดยซาอูล
2. กษัตริย์ซาอูล เลือกที่จะไม่ใช้อำนาจที่มีเพื่อลงโทษบุคคลที่กล่าวดูหมิ่นและไม่ยอมรับพระองค์ แต่ทรงใช้ความสามารถพิสูจน์ว่าพระองค์ทรงเป็นผู้นำที่สามารถดูแลปกป้องพวกเขาได้ จนเป็นที่ยอมรับ
3. เพราะความหยิ่งทะนงตนในอำนาจไม่เชื่อฟังพระเจ้าผู้ที่ได้มอบอำนาจให้แก่เขา จึงทำให้กษัตริย์ซาอูลเป็นกษัตริย์ปกครองอิสราเอลได้ไม่นาน
4. คำสอนพระศาสนจักรคาทอลิกสอนเราว่า ผู้มีอำนาจปกครอง ต้องใช้อำนาจนั้นเพื่อรับใช้สังคม “ในหมู่ท่านทั้งหลาย ผู้ที่ปรารถนาจะเป็นใหญ่จะต้องทำตนเป็นผู้รับใช้”
5. ผู้ที่เป็นหัวหน้าหรือเป็นผู้นำ ต้องเป็นผู้ที่เสียสละ อุทิศตน สุภาพ ถ่อมตน รับใช้ช่วยเหลือผู้อื่น มีความซื่อสัตย์ เป็นแบบอย่างและนำผู้อื่นให้ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง
6. ผู้นำไม่ควรหยิ่งทะนงในความสามารถของตน เพราะจะทำให้เกิดการใช้อำนาจในทางที่ผิดหลง

ข. กิจกรรม “คำสั่งที่ดีและไม่ดี”

1. ให้ผู้เรียนช่วยกันวิเคราะห์จากกิจกรรม “คำสั่งของพระราชา” ว่ามีคำสั่งใดบ้างเป็น “คำสั่งที่ดี” และคำสั่งใดบ้างเป็น “คำสั่งที่ไม่ดี” เพราะอะไร
2. ให้ผู้เรียนจับกลุ่ม 4-5 คนและระดมความคิดว่า “ผู้นำที่ดีต้องเป็นอย่างไร?” และนำเสนอหน้าชั้นเรียน (**อาจแบ่งหัวข้อให้แต่ละกลุ่มหรือใช้การจับสลาก เช่น ผู้นำประเทศ ผู้นำพระศาสนจักร ผู้นำชุมชน/ท้องถิ่น ประธานนักเรียน หัวหน้าห้อง)

ค. การบ้าน

1. อ่านใบความรู้เรื่องซาอูลเพิ่มเติม หน้า 102-104
2. ภาวนาขอพระเจ้าช่วยให้เราปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างดีและถูกต้อง
3. ภาวนาเพื่อผู้นำประเทศ ผู้นำพระศาสนจักร ผู้นำชุมชน ฯลฯ

สารคำสอน ปีที่ 30 ฉบับที่ 183 ปีการศึกษา 2567/2024